

Ратко Божовић

ТРАГАЊЕ ЗА ПЕСНИЧКИМ СУБЈЕКТОМ

“Поетска маја Радомира Мићуновића”, Центар за информативну делатност, Никшић, и Центар за културу, Сјара Пазова, 1997.

Све што је чинио својом поезијом Радомир Мићуновић, и што чини ова књига коју је приредио Богислав Марковић, заправо је покушај да се приближимо песнику, да откријемо нешто од његове тајне. Не можемо до краја открити тајну.

Готово са осећањем кривице сам недавно говорио у Удружењу књижевника Србије о његовој збирци *Јава и дружи снови*. У пријатељству добијате збирке, мало их погледате, па их оставите, па их заборавите и запоставите, па их не прочитате како ваља, или их не прочитате уопште.

Сада сам, коначно, у прилици да прочитам све збирке Радомира Мићуновића. Говорим као кривац који је испустио да их чита на време, да их чита систематски, да их чита с онм радозналошћу која је неопходна у прихватању поезије. Срећом, појавила се нова књига, о којој вреди говорити.

Концентришем се, посебно, на *Поетску мају Радомира Мићуновића*, коју је Марковић приредио, заиста утешно.

Приповедач је учинио нешто што је јако добро; трагао је за песничким субјектом, трагао је за идентитетом Радомира Мићуновића кроз оно што је писано о Мићуновићу. Учинићете нешто најбоље кад прочитате ову *Мају*, али морам рећи да сам имао то задовољство да читам ту књигу као роман. Читао сам је једноставно, без икаквог остављања за сутра. Дабоме, на крају је била поента која је све сажимала. Рецензија на исту ову књигу Раше Полова у свом типично песничком и сатиричном стилу.

Нећу да се либим да поменем понеко име и понеку опаску што је била присутна у овој књизи, јер због тога што то не искључује никога, али укључује понешто од синтагми, од поетских варијација или поетике самог нашег песника. На крају, кад човек све то прочита, види се да је Радомир Мићуновић био негде на маргини јавне сцене. Није био песник у клану и групи која се фаворизује. Био је на споредном колосеку, незаслужено. Понекад у мишијој рупи, незаслужено.

Мени се чини да критика није рекла дефинитивну реч о песнику Радомиру Мићуновићу. Није успела да обелодани једну карактеристику његове поезије - дубинску, структуралну вредност његове поезије која се веома приближава филозофији.

Ту би већ требало размишљати о онме што је синтеза духа. То значи: филозоф поставља питање постојања, а песник га поставља. Песник се пита, песник сумња. Филозоф сумња, филозоф поставља питање ко смо ми на овом свету. Песник то исто чини, песник пати. Филозоф, на неки начин, нешто другачије. Срце песника пулсира чудесно, а срце филозофа је у мудрости, умности. Но, разуме се, не може то једно без другог. Др Јован Стриковић је дивно, кад смо прослављали славу Светог Саве, говорио о том односу срца и душе, дакле срца и

мозга. То је проблем сваког позива, а нарочито филозофског и нарочито песничког. Дабоме, ту је и питање безнађа, јер нас време, као некаква киселина разједа и поништава. Нема нам спаса, не можемо умаћи том времену. И, дабоме, онда остаје питање да ли имамо наде или смо у безнађу. Питање је и филозофско и песничко. Све сам ово поменуо због тога што бих као активан читалац, ваљда имам право на то, замислио једну критику која би била потентна у том смислу да ова питања псоти, с обзиром на поезију Радомира Мићуновића, јер сва ова питања су заправо присутна у Мићуновићевој поезији.

Разуме се, умовање и мудрост, филозофирање, духовност и границе свега тога, да се не би поетска срчка довела у питање, да се не би оскрнавела. То је оно што је важно, то је она мера која мора бити присутна у оном што је умовање.

Малобројни су наши критичари који су запазили тај квалитет. Нећу га ја читати, дабоме. Ја сам из друге струке, то ми је лакше, ја сам човек са стране, поред пута, дакле онај што помало оговара. Нисам у цеху, нисам у фаху, нисам, дакле, грешан у том смислу. Јер ми читаоци, активни читаоци, можемо и да погрешимо, али видимо, ипак, шта је шта у односу на чисту поезију, на вредности.

Та димензија модалитета, класичног, традиционалног, такође се укршта на један необичан, крајње сложен начин у модалитету, песничком субјекту Радомира Мићуновића. То, такође, није изведено до краја. Ту су млади песници и млади критичари. Они ће то читати, чини ми се, другачије. Разуме се, тиме нисам хтео да поништим било шта од овога што је већ речено на начин који је, заиста, подстицајан у односу на песника у смислу његовог подржавања, његовог читања, његовог читавања. Али, остаје питање како ћемо тај опус прочитати до краја, а при томе не изневеримо суштину и саму истину песничку.

Када је реч о овој *песничкој маји* посебно ми је био драг онај део у коме је Радомир Мићуновић говорио о свом разумевању поезије и личног стваралаштва.

Он необично размишља о томе, неочекивано, говори о томе како се афирмисати, како почети. Говори о тешкоћама почетка, искрено, веома искрено. Имам пред собом човека који говори искрено. Остаје проблем како се афирмисати, а не изневерити се као човек, као морално биће. то је једно старо, сложено питање о односу уметности и етике, али он га овде једноставно казује. ту је један детаљ који је, такође, драгоцен. Ради се о томе да Радомир Мићуновић размишља о поезији као бољци и леку. Онда нешто изузетно, где сам се мало насмејао, горко насмејао. Песник се поверава: “Мени су најмилије моје слабе песме, њих нема ко да подржи. Волим све своје песме, али оне боље ће се саме изборити, критичари и други ће их подржати, а оне слабашне, њих

неће.“ Свест песника о свом делу је једна рефлекција. “Оне су слабашије и беспомоћне, зато их највише волим” - у тој реченици готово да је садржан један поглед на свет. О томе би требало и могло да се напише цео есеј, да се размишља о томе како он види не само поезију, него како види живот, односе, људе, постојање.

У књизи су заступљени бројни рецензенти, критичари, писци, сви они бројни који су рекли понешто о Радомиру Мићуновићу с обзиром на његове збирке, с обзиром на то да већ тридесет пет година опстаје. Похвала за Богислава Марковића као приређивача: није бирао само комплименте Радомиру Мићуновићу, није овде присутан само аплауз. Све што је речено, а што је релевантно, и покуда, некада не нарочито аргументована, изван предрасуда, такође је присутна, тако да ова књига, у неку руку, јесте досије о једном песнику, али и досије о томе како се пише о поезији или како се интерпретира та поезија и како је она присутна у нашој књижевности.

То је било нарочито занимљиво. Штета што нема више оваквих књига. Ову књигу издају Никшић и Стара Пазива, а не издаје Београд, и не знам да ли су све ове књиге које су овде поменуте - а којима је аутор Мићуновић - изашле у Београду.

Дешава се понешто добро (спреман сам да кажем: сви смо мрки и црни, и у критици, и критичком неком еросу), то је, заправо, једна врста деметрополизиције. Многа места имају потребу да се појаве са књигама, са важним документима о нашем времену, о важним личностима у нашој култури.

Сада ћу неколико места поентирати из књиге која се сама собом предлаже, сама се отвара.

Милован Витезовић, поводом збирке ОДРОН, каже овако: “Ова књига се брзо чита, али се спорије разумева.“ Тачно запажено, сјајно. Слободно прочитајте сваки стих, сваку песну, све песме његове, и песме у прози, и ове лепотне песме, разуме се, оне строго прављене, у класичној форми, и оне у слободном стиху, али онај ко потрчи да их другом песмом замени, погрешно је.

После сваке песме Радомира Мићуновића предлажем паузу, паузу за размишљања, или памћења, или емпатије. То је врло важно, лакше читамо него што разумевамо и то је оно што је заиста добро запазио Витезовић. Мирослав Славко Пешић пише, поводом дивног наслова, ја не знам за лепши, УЗИДАНА МАГЛА; пазите какав наслов. Осамдесет шеста година, да је ту, на релацији песник - реч - значење - лепота.

Сви који су писали, од Василија Калезића, непрекидно истичу то трагање у лексичком благу, кроз речи и муке с речима што их је имао Радомир Мићуновић. Пешић то одлично запажа. Дабоме, ту је песнички субјект, ту је песник, све се око њега врти, све се помало врти и око смрти. То је, у ствари, поезија и мора бити то. Разуме се, све је ту негде због извесних значења, извесних смислова и лепоте.

Ето, у тих неколико речи готово да би се могла фиксирати та поетика или основне матрице поетике која иде уз поезију Радомира Мићуновића.

Затим, Божидар Шуица, песник, рецензирао је једну Мићуновићеву збирку. Ко ће осетити песника ако не песник који има срце за песника. Поводом КОЖНОГ

ПОВЕЗА (опет један сјајан наслов, нарочито кад видимо шта је садржај, срж ове збирке, песме у прози).

Да ли смо заборавили да је песме у прози писао Августин Ујевић? Ове песме у прози које је написао Мићуновић, не по утицају, не по томе што су таквог карактера, помало су ме, по тој својој рескости, духовности, медитацији, подсетиле на Тина. “Свака песма као леп дан у години“, тако је видео ову лирску прозу Божидар Шуица.

Одлично је писао и Жарко Ђуровић о поезији и стваралаштву Радомира Мићуновића. Ђуровић је, такође, песник, уман човек, који изузетно добро размишља о поезији. Он ће писати о томе како Мићуновић користи речи и како их оплођава, и какво значење има реч коју изабере Радомир Мићуновић, у творењу песме. По њему, Мићуновићеве речи су права магнетна поља. Фиксира се реч, а онда реч постаје магнетно поље, као магнет привлачи све оно што би било значење, поетска сложеност.

Павле Поповић, опет песник (интересантно, песници су имали великог разумевања за Мићуновића), каже како у поезији Мићуновића имамо слике које мисле. Добро и адекватно речено.

Зато ми се чини, зато напомињем да би, можда, ту дубину и сложеност поетског исказа Радомира Мићуновића требало превредновати, и преоценити, и померити је са споредног колосека ка неком, рекао бих, главном друму. Ја бих то разумео као исправљање неправде која се учинила и која се чини свакога дана. Шта ми чинимо него неправде једни другима? Овде, ако би критика учинила тај напор, дакле, критика у коју се ја уздам, критика младих људи који ће све превредновати и проценити, они имају овде преиспитивачког посла.

Ова књига је могла бити богатија, ја је замишљам са сјасет фотографија, са читавим документационим материјалом. Све је могло да се направи раскошније, али и овако, богата је, једноставно, јер је истинољубива, јер није била симулирајућа и симулантна. Она је истинита према песнику и према речи која је била присутна у њему, ових 35 година, и зато има разлога да се чита.

Борислав Шуйић, Скулптура